

PUNTUALITZACIÓ SOBRE LA INSTRUCCIÓ I L'ENSENYAMENT A MATARÓ EN EL SEGLE PASSAT: NOTÍCIA D'UN INTERNAT

Mataró, en el segle passat i fins no fa pas gaire, també en el present segle, era una de les ciutats de Catalunya, potser la primera, descartant Barcelona, que tenia la singularitat de posseir més i millors col·legis d'interns per a nois i noies, amb els consegüents avantatges econòmics i socials d'aquesta destacadíssima i important activitat del sector terciari.

El primer col·legi mataroní que té interns és Santa Anna, pràcticament des de la seva fundació. El segon, des de l'any 1833, segons l'escolapi Vilà Palà, o des de 1854, segons Costa i Oller (1), seria el de Joan B. Viza, a la Riera, del qual Ramon Salas i Oliveras tracta amb extensió (2), assenyalant que podia allotjar un màxim de deu interns, amb edats entre 6 i 14 anys, i 20 mig pensionistes, i també alumnes externs. El tercer internat s'obriria, de moment amb 40 interns, l'any 1856, amb el nom de *Colegio de Cataluña*, que després seria el famós col·legi de Valldemia.

Però cal parlar del quart que, com el d'en Viza, es situaria intramurs, i del qual tenim notícia per l'anunci publicat en un opuscle imprès per Josep Abadal l'any 1861 (3). Aquest col·legi amb les característiques d'internat, havia estat fins ara oblidat en els estudis sobre l'ensenyament en el segle passat a Mataró. Ens referim al *Colegio Mataronés*, que Ramon Salas i Oliveras cita d'esquiltlada, com existent l'any 1869, on diu que es feien classes de preparació per a l'ingrés al segon ensenyament i a l'escola de nàutica, constatant-se que la seva font de coneixement és únicament el d'un anunci d'*El Eco de la Costa* d'aquell any 1869, sense fer-se cap referència a l'existència d'un internat. (4)

El *Colegio Mataronés*, situat al número 16 de l'actual carrer d'Argentona, llavors amb el nom de carrer de sant Roc, era dirigit pels senyors Felip Comas i Josep Capdevila, i ja existia abans de l'any 1861, però aquest any s'havia ampliat i volia passar a ser un col·legi d'élite, qui sap si imitant o emulant el *Colegio de Cataluña*: *Al adquirir el espacioso local que actualmente poseemos —es deia— más que satisfacer la exigencia del número, nos propusimos elevar el colegio a mayor esfera...*

En el prospecte que ara analitzem no es parla pas, malgrat l'anunci de l'any 1869 a l'*Eco de la Costa*, de classes per a l'ingrés a l'escola de nàutica o al segon ensenyament. Es feien, es diu, tres tipus d'ensenyament: l'elemental (religió i

moral, lectura, escriptura, urbanitat i principis de gramàtica castellana, aritmètica i geografia), el superior (el mateix que l'elemental, ampliat i completat, i història sagrada i d'Espanya, geometria i dibuix lineal, i agricultura i ciències naturals aplicades), i el comercial (escriptura anglesa i d'adornament, aritmètica mercantil i tenidoria de llibres, matemàtiques, retòrica, i llengua francesa i anglesa).

Es prometia una correcta educació religiosa i moral, i que es donaria importància al *cultivo intelectual*, fugint de la rutina i d'aprendre maquinalment, evitant l'excés de regles sense el suport de la raó, usant mètodes científics, i oferint l'assistència de professors conspicus i la divisió i subdivisió dels alumnes a les aules per així obtenir bons resultats. També s'assegurava que es donaria molta importància als exercicis físics, de *las fuerzas corporales*, ja que, gràcies a les obres practicades en el local aquell any, hi havia un bon gimnàs.

Els cursos començarien el primer de setembre, per acabar-se el 15 d'agost. El col·legi, malgrat que admetia externs, estava pensat per als interns, que no podien excedir de 30, amb una edat d'entre 6 i 14 anys.

El règim a què estaven sotmesos els alumnes interns venia detallat així:

En los días lectivos los alumnos internos pueden usar cualquier traje; pero en los días festivos deben vestir el uniforme que tiene adoptado el colegio.

Se levantan a las 5 de la mañana y a las 6 en invierno. Después de lavados y aseados rezan durante un cuarto de hora, y luego se ocupan en el repaso de las lecciones hasta las 7 en que se les sirve el desayuno.

Empiezan luego las clases generales. Terminadas estas, descansan 10 minutos, y en seguida se les sirve la comida. Esta, en los días ordinarios, comprende: sopa, cocido, un principio y postres.

Una vez concluida, descansan por espacio de una hora; después, estudian hasta las 2 y media, y empiezan nuevamente los ejercicios generales, que duran hasta las 5 de la tarde.

De 5 a 6 se ocupan en ejercicios gimnásticos y, terminados los mismos, pasan a rezar el santo rosario luego a la sala de estudio hasta las 8, en cuya hora se les sirve la cena, que guarda proporción con la comida, y se acuestan luego después.

Durante la noche son también incesantemente vigilados.

La pensió valia 240 rals —12 duros— cada mes, a pagar-se per trimestres avançats, sense possibilitat de descomptes per vacances o festes. També s'havia d'abonar el planxat i rentat de roba, els llibres, materials i accessoris de l'ensenyament, el metge, la farmàcia... A Valldeïa, el preu de la pensió mensual seria de 20 duros, però reduït-se a la meitat en els períodes de vacances, i s'ha de considerar, també, que el col·legi ho facilitava tot, fins i tot el rentat i planxat de roba, paper, tinta, palangana, orinal, etc., excepte llibres, vestits, metge i far-

màcia. Al *Colegio Mataronés*, en canvi, s'havia de dur un llit de ferro, amb màr-fega, matalàs, llençols, mantes, etc. i camises, tovallons, tovalloles, coberts, palangana de metall, raspalls, i *cuanto reclamen el buen aseo y limpieza*.

Pot pressuposar-se que el col·legi estudiat era un col·legi pensat per a gent adinerada i per als forasters, i fins i tot conjecturar, per la disciplina i horaris de la seva reglamentació, que també seria idoni per espantar els nens de conducta irregular a qui els pares, en temps passats, intimidaven a tancar-los en un internat...

De qualsevol manera, pot concloure's, ben plaentment i satisfactòriament, que llavors la ciutat de Mataró estava preparant-se per sobresortir en el marc del sector de serveis propi dels interns.

Antoni Martí i Coll

NOTES.

- 1.- VILÀ PALÀ, C. Ssh. P. *Escuelas Pías de Mataró. Su historial pedagógico*. Salamanca 1972; p. 451.
COSTA I OLLER, Francesc. *Mataró Liberal 1820-1856*. Mataró 1985; p. 309.
- 2.- SALAS I OLIVERAS, Ramon. *Mataró i l'ensenyament*. Mataró 1964; p.; 69 i ss.
- 3.- Arxiu particular d'Esteve Martí Coll.
- 4.- SALAS I OLIVERAS, Ramon. *Obra citada*, p. 71.

COLEGIO MATARONÉS

BAJO LA DIRECCIÓN

de los Señores

D. FELIPE COMAS Y D. JOSÉ CAPDEVILA,

ESTABLECIDO.

en la calle de S. Roque n.º 16,

EN MATARÓ.

MATARÓ: IMPRENTA DE JOSÉ ABADAL.

—
AÑO 1861.